

Ornithologische Werkgroep
Nederland

**Keuringen en tentoonstellingen
van vogels
in relatie tot een uitbraak
van vogelgriep.**

Keuringen en tentoonstellingen van vogels in relatie tot een uitbraak van vogelgriep.

Henk van der Wal

Rapport 2017- 1

© 2017 Ornithologische Werkgroep Nederland

De Ornithologische Werkgroep Nederland aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van de uitgever of auteur.

Op het voorblad een foto van een desinfectiemat bij de ingang van een vogeltentoonstelling.
Foto Henk van der Wal

1. Ornithologische Werkgroep Nederland

De leden van de Ornithologische Werkgroep Nederland zijn afgevaardigden uit verschillende Nederlandse houderijorganisaties die gemeenschappelijk hebben dat hun leden zich o.a. richten op het hobbymatig en duurzaam houden van en fokken met een grote diversiteit aan vogelsoorten als gezelschapsdieren.

De deelnemende organisaties zijn:

NBS	Nederlandse Bond van Sierduivenliefhebbersverenigingen. www.sierduif.nl
NPO	Nederlandse Postduivenhouders Organisaties www.npoveenendaal.nl
KLN	Kleindier Liefhebbers Nederland www.kleindierliefhebbers.nl
NBvV	Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers www.nbv.nl
COM Nederland	Confédération Ornithologique Mondiale Nederland, Hierbij zijn aangesloten: BEC Belangenbehartiging Europese Cultuurvogel; www.bec-info.com PS Algemene Bond van houders van Parkieten en Papegaaien. www.parkietensocieteit.nl NBvV Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers. www.nbv.nl

Deelnemers zijn:
Namens de NBS

Thom Laming
Voorzitter NBS
Voorzitter Ornithologische Werkgroep Nederland
tlaming@sierduif.nl

dr. Wim Halsema
Dierenarts
wimhalsema@gmail.com

Namens de NPO

Namens de KLN

Drs. H.T. Arts
Dierenarts dierhouderij aangelegenheden
h.arts@farmarts.nl

Ronald Tiemes
Secretaris KLN
secretaris@kleindierliefhebbers.nl

namens de NBvV

Klaas Snijder
Voorzitter NBvV
Vice voorzitter Sparte Vögel Entente Europeenne
k.snijder@home.nl

Dr. Peter Bredenbeek
Moleculair viroloog
p.j.bredenbeek@kpnmail.nl

Jan de Bruine
Lid cie. Dierenwelzijn en wetgeving NBvV
Lid Beirat Tierschutz Entente Europeenne
jan_debruine@icloud.com

namens C.O.M. Nederland

Henk van der Wal
President C.O.M. – O.M.J.Nederland
Lid cie Dierenwelzijn en wetgeving NBvV
hkvdwal@planet.nl

1. Keuringen en vogeltentoonstellingen in relatie tot een uitbraak van vogelgriep.

2016– 2017.

Gedurende de periode van 9 november 2016 tot 19 april 2017 zijn de leden van de houderijorganisaties, welke samenwerken binnen de Ornithologische Werkgroep Nederland betrokken geweest bij de gevolgen van diverse uitbraken van vogelgriep (aviaire influenza H5N8), in verschillende plaatsen en regio's van Nederland.

Door de Staatssecretaris van Economische Zaken zijn voor de diverse uitbraken preventieve maatregelen vastgesteld die gericht waren op het bestrijden van hoogpathogene aviaire influenza in het beschermings- en toezichtsgebied rond de uitbraak van vogelgriep.

Een voor vogelliefhebbers ingrijpende preventieve maatregel was het “*verbod wedstrijden en tentoonstellingen met vogels*”.

Alle jaarbeurzen, markten, wedvluchten, culturele evenementen, tentoonstellingen, keuringen en andere tijdelijke verzamelingen zijn verboden, voor zover dat gevogelte op een plaats worden verzameld.

Het deelnemen aan vogelkeuringen en het daarna tentoonstellen van de gekeurde dieren is voor de hobbymatige fokkers van vogelsoorten en of vogelrassen van groot belang voor het samenstellen van fokparen voor het volgende broedseizoen.

Tijdens de keuring wordt de fokwaarde van de vogel bepaald en adviezen verstrekt die worden gebruikt bij het verbeteren van het welzijn en de gezondheid van het vogelbestand. Zo kunnen fouten tijdens het fokken worden voorkomen en kunnen fokkers ingrijpen als er ongewenste erfelijke afwijkingen dreigen te ontstaan.

Door het verbod op keuringen en tentoonstellingen in een beschermingsgebied of in een toezichtsgebied hebben veel hobbymatige fokkers van diverse vogelsoorten geen gebruik kunnen maken van de adviezen met betrekking tot de fokwaarde van hun als gezelschapsdieren gehouden vogels. Als de gefokte dieren (van vooral zeldzame rassen en soorten) niet kunnen worden gekeurd en vergeleken met andere dieren van hetzelfde ras, wordt het haast onmogelijk om rassen in hun originele voorkomen in stand te houden.

2.1 Gevogelte of vogels?

In de titel van het *verbod wedstrijden en tentoonstellingen van vogels*, is sprake van het woord “vogels”.

Dit begrip wordt in de begripsbepalingen bij de van kracht zijnde regeling niet nader omschreven.

In de tekst van het feitelijk verbod is een beperking opgenomen waaruit blijkt dat het alleen gaat over keuringen en tentoonstellingen “voor zover daar gevogelte op een plaats worden verzameld”.

Het begrip “gevogelte” wordt wel in de begripsbepalingen toegelicht als zijnde “pluimvee en andere vogels, in gevangenschap gehouden en gefokt”.

In dezelfde begripsbepalingen wordt het begrip “commercieel gehouden gevogelte” toegelicht als zijnde: gevogelte bestemd voor de productie van vlees, eieren of andere producten, voor het uitzetten in het wild, of het fokken van gevogelte voor deze doeleinden, met de bedoeling geld te verdienen.

De hobbymatige vogelliefhebber die hobbymatig pluimvee en andere vogels houdt en fokt in een beschermde omgeving en in een gecontroleerd milieu, houdt deze niet voor de voedselketen en heeft niet de bedoeling geld te verdienen met zijn of haar hobby.

De onduidelijkheid tussen de begrippen “gevogelte” en “vogels” wordt nog eens extra versterkt door het besluit van het Ministerie van EZ van 9 december 2016 waarin wordt vastgesteld dat sierduiven niet onder de preventieve maatregelen vallen.

Deze uitzondering was al opgenomen in de Regeling tijdelijke maatregelen dierziekten van 5 december 2007.

In paragraaf 2, Aviaire Influenza, artikel 2.5 lid 1 van deze Regeling wordt aangegeven dat in afwijking van de artikelen 53 tot en met 55 van de Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's het verboden is gevogelte, met uitzondering van sierduiven, afkomstig van verschillende plaatsen tijdelijk op één plaats te verzamelen.

De keuringen en tentoonstellingen van sierduiven vallen niet langer onder het verbod op het houden van keuringen en tentoonstellingen. Opmerkelijk is dat er dan ook uitheemse duivensoorten tentoon gesteld worden.

De hobbymatige houders en fokkers van inheemse en uitheemse vogelsoorten die in hoofdzaak gerekend worden tot de Orden Passeriformes, Piciformes, Psittaciforme en vooral de uitheemse familieleden van de Orde Columbiformes en Galliformes zijn er in de periode van 9 november 2016 tot 19 april 2017 van uit gegaan dat hun vogels, hoewel nergens in begripsbepalingen van de regelgeving benoemd, zouden vallen onder het begrip “andere vogels in gevangenschap gehouden en gefokt”.

Als vanaf 9 december 2016 blijkt dat (sier)duiven niet onder het begrip “andere vogels” vallen, kan de vraag worden gesteld: waarom kooi- en volièrevogels dan wel?

2.2 Gevogelte of vogels, en de begripsbepalingen in wet- en regelgeving.

Wetgeving:

1992

In de Nederlandse **Gezondheid- en Welzijnswet voor Dieren**, 24 september 1992 wordt in artikel 1 pluimvee omschreven als dieren zijnde hoenderachtigen, eenden of ganzen.

Taxonomisch dus vogelsoorten die ondergebracht zijn in:

De vogelorde Galliformes (hoenderachtigen) en dan in hoofdzaak de familie Phasianidae (Fazantachtigen);

De vogelorde Anseriformes (Eendvogels) en dan in hoofdzaak de familie Anatidae;

en de onderfamilie Anserinae (ganzen) van de familie Anatidae.

De vogelsoorten die taxonomisch tot de orde Anseriformes gerekend worden, kunnen als aanvulling op de groep hoenderachtigen gerekend worden tot “anders in gevangenschap levende vogels”. Zij worden ook wel aangeduid als “watervogels”.

Regelingen.

2005

Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's. (geldende vanaf 01-01-2017 t/m heden)

Regeling van 7 juni 2005, nr. TRCJZ/2005/1411, houdende regels op het gebied van preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's (Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's)

§ 1. Begripsbepalingen, artikel 1, lid 1 aq.

AI-gevoelige dieren:

Gehouden dieren van een soort behorende tot de orde van de hoenderachtigen (*Galliformes*), tot de familie van de eenden, ganzen en zwanen (*Anatidae*), tot de families van de struisvogels (*Struthionidae*), emoes (*Dromaiidae*) en nandoes (*Rheidae*) en voor consumptie gehouden duiven (*Columba Livia*).

In deze Regeling wordt duidelijk aangegeven welke vogelsoorten gerekend worden tot AI-gevoelige dieren. Dit is dan pluimvee, en andere in gevangenschap gehouden vogels die met name genoemd worden. Ze kunnen aangegeven worden als watervogels en loopvogels. Van de groep duivensoorten wordt alleen de *Columba livia livia*, de Rotsduif, genoemd.

2005

Richtlijn 2005/94/EG van de Raad van 20 december 2005,

Betreffende communautaire maatregelen ter bestrijding van aviaire influenza en tot intrekking van Richtlijn 92/40/EEG.

Ook in deze Europese Richtlijn worden in Artikel 2 definities omschreven.

In de bijlage 1 (als bedoeld in artikel 2) wordt de definitie gegeven van "aviaire influenza". "Onder aviaire influenza wordt een besmetting van pluimvee of andere in gevangenschap levende vogels met een influenza A-virus verstaan.

Artikel 2, punt 4 beschrijft het begrip "pluimvee" als alle voor de productie van vlees of consumptie-eieren, voor de productie van andere producten, voor het uitzetten in het wild of voor het kweken van deze soorten vogels, in gevangenschap gefokte of gehouden vogels.

Artikel 2, punt 6, beschrijft het begrip "andere in gevangenschap levende vogels als: Andere vogels dan pluimvee die om andere dan in punt 4 vermelde redenen in gevangenschap worden gehouden, waaronder vogels die voor voorstellingen, wedstrijdvluchten, tentoonstellingen, wedstrijden, het kweken of het verkopen worden gehouden.

In de omschrijving van de definitie voor "andere in gevangenschap levende vogels" wordt niet vermeld om welke vogelsoorten dit dan gaat.

Dit in tegenstelling tot de reeds eerder in dat jaar verschenen Nederlandse Regeling waarin duidelijk wordt aangegeven wat verstaan wordt onder AI gevoelige vogels.

De verwijzing naar AI gevoelige vogels wordt ook terug gevonden in de in 2007 uitgegeven Regeling tijdelijke maatregelen dierziekten.

2007

Regeling tijdelijke maatregelen dierziekten. (geldende van 01-07-2017 tot heden)

Regeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 5 december 2007, nr. TRCJZ/2007/3828, houdende tijdelijke maatregelen bij het weren, de preventie en de bestrijding van dierziekten. (Regeling tijdelijke maatregelen dierziekten).

§ 1. Algemene bepalingen, artikel 1.1, lid 1 onderdeel c.

In deze regeling wordt verstaan onder “gevogelte”:

Pluimvee, alsmede andere gehouden dieren van een soort behorende tot de orde van de eendvogels (Anseriformes), tot de families van de struisvogels (Struthionidae), emoes (Dromaiidae) en nandoes (Rheidae) en de familie van de duiven (Columbidae)

§ 2. Aviaire Influenza, artikel 2.5, lid 1 geeft aan dat het niet verboden is sierduiven, afkomstig van verschillende plaatsen, tijdelijk op één plaats te verzamelen (er is dus geen tentoonstellingsverbod voor sierduiven).

In deze Regeling worden, met uitzondering van de sierduivenrassen, alle duivensoorten van de familie Columbidae genoemd en is de regeling dus niet meer beperkt tot de Rotsduif.

2013

OIE Terrestrial Animal Health Code volume II, 22 editie 2013.

Door de Wereldorganisatie voor Diergezondheid te Parijs, de Office International des Epizooties (OIE) , wordt de Terrestrial Animal Health Code uitgegeven.

Dit document wordt steeds aangepast aan de actuele situatie rond b.v. mondiale uitbraken van dierziekten.

In de 22^e editie die in 2013 verschijnt, is in deel II, onder hoofdstuk 10, een protocol opgenomen met betrekking tot uitbraken van infecties met aviaire influenza virussen.

Ook in dit protocol komen omschrijvingen van begripsbepalingen voor.

Zo wordt in hoofdstuk 10.4, met als titel “Infectie met aviaire influenza virussen”, artikel 10.4.1, lid 1 aviaire influenza omschreven als een infectie van pluimvee met een influenza A-virus van het type H5 en H7.

Artikel 10.4.1, lid 3 beschrijft het begrip “pluimvee” als: gedomesticeerde vogels, waaronder ook hobbymatig gehouden pluimvee, gebruikt voor de productie van vlees of van consumptie- eieren, voor de productie van andere commerciële producten, voor het uitzetten in het wild of het fokken van vogels voor deze doeleinden.

Vogels die in gevangenschap gehouden voor andere redenen dan die welke voor pluimvee zijn gedefinieerd, waaronder ook vogels die voor voorstellingen, rassen, tentoonstellingen, wedstrijden of fok- of verkoop van deze groepen vogels en als gezelschapsdieren worden gehouden, worden niet beschouwd als pluimvee.

De OIE, de Wereldorganisatie voor Diergezondheid, gevestigd in Parijs, waarvan zo'n 178 landen lid zijn, draagt zorg voor inzichtelijkheid en transparantie van de mondiale dierziekten- en zoonose situatie.

Deze organisatie heeft een eigen taak naast haar zusterorganisaties de Wereldvoedsel (Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO)) en de Wereldgezondheidsorganisatie (World Health Organization (WHO)) van de Verenigde Naties, met wie zij sinds 1952 respectievelijk 1960 specifieke verdragen heeft gesloten.

De OIE houdt een lijst bij met besmettelijke dierziekten.

Aangesloten landen zijn verplicht onverwijld de OIE in te lichten indien een zodanig dierziekte op hun grondgebied wordt gesignaleerd (www.oie.int).

Dierziekten staan vermeld vanwege hun mortaliteit en morbiditeit, internationale verspreiding en gevolgen en gevaren voor de volksgezondheid.

Per dierziekte verstrekt de OIE informatie over criteria, procedures en aanbevelingen voor bestrijding en surveillance om Beleidsdraaiboek aviaire influenza - 32 – Versie 2.0 september 2013 wereldwijd een zo hoog mogelijke diergezondheidssituatie te bewerkstelligen.

Zij vormt veelal de basis voor Europese regelgeving.

Op basis hiervan moet een uitbraak van hoog pathogene aviaire influenza (HPAI) gemeld worden. Datzelfde geldt voor laag pathogene aviaire influenza H5 en H7 in pluimvee.

Binnen de OIE worden daarnaast afspraken gemaakt om veilige en eerlijke handel in levende dieren en producten van dieren mogelijk te maken.

Deze afspraken vormen de basis voor de regelgeving die door de EU wordt opgesteld.

De OIE geeft per dierziekte criteria, richtlijnen, procedures en aanbevelingen voor bestrijding en surveillance om een zo hoog mogelijke diergezondheidssituatie te bewerkstelligen, ook voor AI.

Deze worden elk jaar herzien. De up-to-date definities en handelsrichtlijnen van de OIE zijn altijd te vinden in de OIE Terrestrial Code (www.oie.int).

2013

Beleidsdraaiboek aviaire influenza, versie 2.0, 24 september 2013

Het Beleidsdraaiboek aviaire influenza is voor het eerst als versie 1.0 uitgegeven in 2007.

Aanleiding waren de opgedane ervaringen tijdens de uitbraak van vogelgriep in 2003.

In dit beleidsdraaiboek zijn ook de besprekingen meegenomen die zijn gevoerd in het kader van de nieuwe Europese Richtlijn AI (2005/94/EG).

Het beleidsdraaiboek beschrijft de nationale maatregelen en samen met de Europese bestrijdingsrichtlijn en de Europese beschikkingen dient het als uitgangspunt om de noodzakelijke te treffen.

In het Beleidsdraaiboek Aviaire Influenza, versie 2.0, 24 september 2013 zijn de dan meest recente ontwikkelingen en ervaringen met uitbraken opgenomen.

Ook de Europese regelgeving op basis van Richtlijn AI 2005/94/EG is er in verwerkt.

Het Beleidsdraaiboek is uitgegeven onder de verantwoordelijkheid van de Directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn, Ministerie van Economische Zaken.

In hoofdstuk 2, Algemeen, wordt onder 2.2.2 een uitleg gegeven van het begrip “gevoelige diersoorten”.

Voor vogels worden twee aanwijzingen gegeven:

- a. *Waarschijnlijk zijn alle vogelsoorten gevoelig voor AI, maar niet alle vogelsoorten vertonen dezelfde symptomen.*

De aanduiding “waarschijnlijk” is een niet erg wetenschappelijk uitgangspunt.

De gevoeligheid voor AI geeft geen aanwijzing of hier een laagpathogene stam van het A-virus wordt bedoeld of een hoogpathogene stam van het A-virus.

- b. *Het meest gevoelig voor AI zijn kippen, kalkoenen, maar ook fazanten, patrijzen, kwartels, parelhoenders, pauwen, struisvogels, emoes en nandoes.*

2014

Regeling maatregelen regio's bestrijding vogelgriep 2014.

In artikel 1, begripsbepalingen komen de volgende beschrijvingen voor:

Commercieel gehouden gevogelte: gevogelte bestemd voor de productie van vlees, eieren of andere producten, voor het uitzetten in het wild, of het fokken van gevogelte voor deze doeleinden, met de bedoeling geld te verdienen;

Gevogelte: pluimvee, alsmede andere vogels in gevangenschap gehouden of gefokt.

2016

Regeling maatregelen preventie vogelgriep 2016.

Ook in deze Regeling wordt het begrip "gevogelte: omschreven als pluimvee en andere vogels, in gevangenschap gehouden of gefokt.

2. Al gevoeligheid bij andere vogels in gevangenschap gehouden of gefokt.

1998 - 2006

Door het Erasmus Medisch Centrum, afd. Virologie te Rotterdam, is in de periode tussen 1998 en 2006 een onderzoek gedaan naar influenza A virussen bij wilde vogels.

Het uitgangspunt van dit onderzoek was dat het verkrijgen van influenza A virussen uit wilde vogels cruciaal is voor de ontwikkeling van diagnostische testen, het verkrijgen van inzicht in de evolutie van influenza A virussen en een vaccin ontwikkeling ten behoeve van de gezondheid van mens en dier.

Onderzoekers waren Vincent J. Munster, Albers D.M.E. Osterhaus en Ron A.M. Fouchier.

Tussen 1998 en 2006 zijn van meer dan 300 vogelsoorten uit 18 verschillende ordes, 36.796 monsters verzameld., waarvan 953 besmet waren met een influenza A virus.

Met behulp van virusisolatie kon uit ongeveer een derde van deze monsters het virus geïsoleerd, en vervolgens gekarakteriseerd worden.

Alle positieve monsters waren afkomstig van vogels uit de ordes Anseriformes (eenden, ganzen en zwanen), Charadriiformes (meeuwen, standlopers, scholeksters, plevieren en alken) en Gruiformes (rallen).

Tot de overige 15 ordes waarvan vogelsoorten zijn onderzocht behoren o.a. de ordes Passeriformes (zangvogels), Piciformes (spechten en toekans), Columbiformes (duiven). In geen van de vogelsoorten uit deze ordes werden influenza A virussen aangetoond. Dit bevestigde volgens de onderzoekers de resultaten van eerdere studies.

Het onderzoek van het Erasmus Medisch Centrum, afd. Virologie had betrekking op in het wild levende vogelsoorten die door middel van legale vangstmethode uit het wild werden gehaald.

Vogelliefhebbers die hobbymatig vogels houden en fokken in beschermde omheiningen en onder gecontroleerde omstandigheden, houden vogelsoorten die veelal al enige jaren een domesticatietraject hebben doorlopen.

De vogelsoorten die gehouden worden behoren in hoofdzaak tot de orde Passeriformes (zangvogels), Piciformes (spechten en toekans), Psittaciformes (papegaaien en parkieten), Columbiformes (uitheemse duiven- en tortelsoorten en duivenrassen), Galliformes (uitheemse patrijzen, uitheemse kwartels en frankolijnen).

De conclusie van het onderzoek is overgenomen in de in 2007 verschenen *Regeling tijdelijke maatregelen dierziekten*. (geldende van 01-07-2017 tot heden) Regeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 5 december 2007, nr. TRCJZ/2007/3828, houdende tijdelijke maatregelen bij het weren, de preventie en de bestrijding van dierziekten. (Regeling tijdelijke maatregelen dierziekten). Naast pluimvee worden alle vogelsoorten uit de orde Anseriformes aangewezen als AI gevoelige vogelsoorten.

2016 – 2017

Gedurende de periode van 9 november 2016 tot 19 april 2017, zijn wij als vogelliefhebbers van nabij betrokken geweest bij de gevolgen van diverse uitbraken van vogelgriep in verschillende plaatsen en regio's in Nederland. Uitgerekend dus in de periode waarin bijna iedere vogelvereniging haar jaarlijkse tijdelijke tentoonstelling houdt.

Tengevolge van de door de overheid getroffen maatregelen, vooral het verbod om gevogelte te vervoeren binnen een besmet verklaard gebied, hebben veel vogelliefhebbers hun vogels niet naar de tijdelijke tentoonstellingszaal kunnen vervoeren.

Een aantal tentoonstellingen moesten worden afgelast.

Dit heeft voor de organisatoren van diverse tentoonstellingen negatieve financiële gevolgen gehad, die niet gedekt worden door verzekeringen of noodfondsen.

In april 2017 is bij alle bij de C.O.M. aangesloten landen de vraag neergelegd een inventarisatie op schrift te stellen over het verloop van de periode waarin de uitbraken van vogelgriep hebben plaats gevonden en welke maatregelen zijn getroffen.

Aangezien de voorzitter van C.O.M. Nederland taakstellend belast is met alle zaken rond dierenwelzijn en wetgeving, heeft deze de opdracht gekregen een rapport op te stellen waarin de door C.O.M. mondiale voorgelegde vraagstellingen beantwoord worden.

Het uiteindelijke doel is een internationaal project te realiseren onder de naam "analyse van de aanwezigheid en de verspreiding van AI virussen in vogelsoorten die behoren tot de Orden Passeriformes, Psittaciformes en Columbiformes.

Analysis to the presence and transformation of the Avian Influenza Viruses in the bird Orders of Passeriformes, Psittaciformes and Columbiformes.

Onderzoek naar de aanwezigheid en ontwikkeling van het Influenza A virus bij Zangvogels, Papegaaien, Parkieten en Duiven.

Het Europees onderzoek van de C.O.M. richt zich o.a. op een inventarisatie per deelnemend land op:

1. Een evaluatie van de actuele situatie rond vogelgriep in alle bij de C.O.M. aangesloten landen;
2. De aanwezigheid van de virussen;
3. Het aantal gevallen waarbij kooi- en volièrevogels bij de hobbyhouders zijn getroffen;
4. De bekende wetenschappelijke studies;
5. De nationaal getroffen maatregelen

Methode van onderzoek.

Om inzichtelijk te maken wat de gevolgen zijn geweest voor de hobbymatige houder en fokker van vogels, is door C.O.M.- O.M.J. Nederland een vragenlijst opgesteld.

De vragen richten zich niet alleen op de houders en fokkers, maar ook op de organisatoren van tijdelijke vogeltentoonstellingen.

De vragenlijst is digitaal verzonden aan de bij C.O.M.- O.M.J.Nederland aangesloten houderijorganisaties, de NBvV, de BEC, de PS, maar ook aan Pakara en Aviornis Nederland. Deze organisaties zijn gevraagd de antwoorden op de gestelde vragen terug te mailen op een speciaal email adres.

De kernvragen waren gericht op de volgende onderwerpen:

- a. Zijn in uw vogelverblijfplaatsen vogels aantoonbaar gestorven aan een besmetting met vogelgriep?
- b. Welke preventieve maatregelen heeft u genomen om een besmetting in uw vogelverblijven te voorkomen?
- c. Welke nadelige gevolgen heeft u zelf ondervonden ten gevolge van de uitbraak van vogelgriep in uw omgeving?
- d. Hebt u voorstellen die kunnen bijdragen aan het verbeteren van de genomen preventieve maatregelen?

Aan de organisatoren van een tijdelijke vogeltentoonstellingen zijn onderstaande vragen voorgelegd:

1. Kon uw tentoonstelling, vogelmarkt of vogelbeurs door gaan?
2. Welke maatregelen heeft u getroffen om insleep van besmetting te beperken?
3. Welke nadelige gevolgen heeft u als organisator ondervonden, die rechtstreeks het gevolg zijn van de landelijke preventieve maatregelen?
4. Hoe kunnen die nadelige gevolgen worden voorkomen?

Resultaat van het onderzoek.

De houders van en fokkers met kooi- en volièrevogels, behorende tot de orden die specifiek in dit onderzoek worden genoemd, dus zangvogels, papegaaien, parkieten en tropische duiven, wonen in de gebieden waar uitbraken zijn geweest van vogelgriep.

Samenvattend worden de gestelde vragen als volgt beantwoord:

Zijn in uw vogelverblijfplaatsen vogels aantoonbaar gestorven aan een besmetting met vogelgriep?

In de vogelverblijfplaatsen van de deelnemers aan dit onderzoek zijn geen vogels aantoonbaar gestorven aan een besmetting met vogelgriep.

Welke preventieve maatregelen heeft u genomen om een besmetting in uw vogelverblijven te voorkomen?

De vogelverblijven zijn aangepast door de bovenzijde te overdekken

Veel liefhebbers konden preventief hun vogels onderbrengen in binnenverblijven.

De toegang tot vogelverblijven was alleen mogelijk via een desinfecterende vloermat.

Onduidelijk was waar deze te koop zijn en welk middel gebruikt moet worden.

De hygiënenorm werd verhoogd.

Er werden geen andere vogelliefhebbers en of bezoekers toegelaten tot de vogelverblijven.

Tijdens de periode van maatregelen ter bestrijding van de vogelgriep werden geen nieuwe vogels aangeschaft of overgedragen aan derden.

Welke nadelige gevolgen heeft u zelf ondervonden ten gevolge van de uitbraak van vogelgriep in uw omgeving?

Het verbod op deelname van grondvogels aan tijdelijke tentoonstellingen werd als nadelig ervaren door de fokkers zelf.

Het overdragen van grondvogels aan derden was verboden, ook het aanschaffen van grondvogels was niet mogelijk.

Een aantal tijdelijke vogeltentoonstellingen konden geen doorgang vinden.

Het aanschaffen van nieuw fokmateriaal voor het komende broedseizoen was in een aantal gevallen niet mogelijk.

Surplusdieren konden door een vervoersverbod niet naar een handelaar, waardoor tijdelijk teveel vogels in de vogelverblijven aanwezig waren. In het kader van het beleid dat gevoerd wordt ten aanzien van dierenwelzijn was dit een ongewenste situatie.

Hebt u voorstellen die kunnen bijdragen aan het verbeteren van de genomen preventieve maatregelen?

Communicatie rond het binnenhouden van dieren is erg belangrijk;

Vaccineren is de beste oplossing;

Preventief binnen houden van de vogels;

Goede voorlichting;

Onderzoek in hoeverre hobbydieren als kwartels en postduiven het virus kunnen verspreiden;

Het uitsluiten van volièrevogels van het vervoersverbod;

Laat levende vogels testen op het gevoelig zijn voor vogelgriep.

Organisatoren van tijdelijke tentoonstellingen en vogelmarkten beantwoorden hun vragen als volgt:

Kon uw tentoonstelling, vogelmarkt of vogelbeurs door gaan?

Er zijn geen meldingen binnen gekomen over het niet kunnen doorgaan van een tentoonstelling.

Welke maatregelen heeft u getroffen om insleep van besmetting te beperken?

De voorgeschreven maatregelen zijn doorgevoerd;

Bij ontvangst controle op ziekteverschijnselen en het niet toelaten van grondvogels;

De leden gewaarschuwd om er voor te zorgen dat volièrevogels niet in aanraking kunnen komen met buitenvogels.

Welke nadelige gevolgen heeft u als organisator ondervonden, die rechtstreeks het gevolg zijn van de landelijke preventieve maatregelen?

Minder inschrijvingen;

Minder bezoekers;

Minder financiële inkomsten uit inschrijfgeld, verkoop catalogussen;

Geen grondvogels op de tentoonstelling.

Hoe kunnen die nadelige gevolgen worden voorkomen?

Een duidelijker onderscheid maken tussen maatregelen voor hobbymatig gehouden vogels en beroepsmatig gehouden vogels;

Niet commercieel gehouden grondvogels toelaten tot een tijdelijke tentoonstelling temeer omdat deze vogels al recent zijn ingeënt tegen NCD;.

Alle tentoonstellingen een maand naar voren.

Het C.O.M. onderzoek richt zich specifiek op de vogelorden Passiformes, Psittaciformes en Colombiformes.

Uit het onderzoek blijkt dat deze vogelsoorten niet aantoonbaar getroffen zijn door ziekteverschijnselen ten gevolge van het Ai virus.

Uit het onderzoek van C.O.M.-O.M.J Nederland komt naar voren dat vooral houders van hobbymatig gehouden uitheemse vogelsoorten uit de orde Galliformes, het meest getroffen zijn door de preventieve maatregelen rond de uitbraken van vogelgriep. Dergelijke uitheemse vogels worden door veel leden van de bij C.O.M.- O.M.J. Nederland aangesloten houderijorganisaties gehouden.

Uit het Nederlands onderzoek is niet gebleken dat vogelsoorten uit de orden Passeriformes en Psittaciformes symptomen hebben vertoond die er op zouden kunnen duiden dat die vogels besmet zijn geraakt met aviaire influenza.

Vogelsoorten die behoren tot de orde Columbiformes, duiven, werden al op 9 december 2016 niet meer als risicodragende vogelsoorten beschouwd.

Vooraf vogelsoorten die behoren tot de orde Galliformes zijn getroffen door de preventieve maatregelen.

Dit betreffen veel uitheemse soorten, die hobbymatig door een toch grote groep vogelliefhebbers worden gehouden, en niet beantwoorden aan de definitie van pluimvee. Voordat deze vogels deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling zijn ze al ingeënt tegen de NCD.

4. Aanvullende preventieve maatregelen, op basis van zelfregulering door de houderijorganisaties, bij een uitbraak van vogelgriep.

Aanvullend op de Regeling maatregelen preventie vogelgriep, zoals die in 2016 door de Staatssecretaris van Economische Zaken is vastgesteld, stellen de houderijorganisaties die zijn aangesloten bij de Ornithologische Werkgroep Nederland voor, de al in 2016 op basis van zelfregulering in gang gezette preventieve maatregelen, om te zetten in verplichte protocollen.

Door Kleindier Liefhebbers Nederland KLN en Nederlandse Bond van Sierduivenliefhebbers Nederland zijn binnen hun gezamenlijke tentoonstellingsbureau Facilitair Bureau(FB) zijn protocollen voorgesteld voor inzenders van raspluimvee, voor de tentoonstellinghoudende organisaties en voor de dierenarts die voor de tentoonstelling is gecontracteerd.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en de Confédération Ornithologique Mondiale Nederland zullen hun protocollen aanpassen aan die van de KLN en NBS..

Op deze wijze kunnen uniforme protocollen beschikbaar kunnen komen als een aanvulling op het bestaande Beleidsdraaiboek, met betrekking tot hobbymatig gehouden vogelsoorten die worden ingezonden naar keuringen en tentoonstellingen.

5. Samenvatting.

In de geciteerde wet- en regelgeving zijn preventieve maatregelen tot het weren, de preventie en de bestrijding van het hoog pathogene AI virus (HPAI) opgenomen. De maatregelen richten zich op pluimvee en de gevoelige AI vogelsoorten die worden gerekend tot gedomesticeerde loopvogels, parkvogels en watervogels.

Onduidelijk blijft of onder de gebruikte aanduiding “andere in gevangenschap levende vogels” de aantoonbaar voor het hoog pathogene AI virus gevoelige vogelsoorten worden bedoeld, of dat hieronder ook alle vogelsoorten vallen die niet aantoonbaar gevoelig zijn voor een besmetting met een influenza A-virus van het type H5 en H7.

6. Zienswijze Ornithologische Werkgroep Nederland.

De leden van de Nederlandse houderijorganisaties die samenwerken in de Ornithologische Werkgroep Nederland (ca. 35.000 leden) ervaren het kunnen deelnemen aan keuringen en tentoonstellingen van hun gefokte jonge vogels als een essentieel aspect van hun hobby. Met presenteren van hun beoordeelde jonge vogels aan collega fokkers wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan het inzichtelijk maken van de grote biodiversiteit aan vogelsoorten die aantoonbaar in Nederland door hobbymatige vogelliefhebbers worden gehouden.

De leden van de houderijorganisaties bepleiten het scheppen van (aanvullende)voorwaarden waaronder keuringen en tentoonstellingen doorgang kunnen blijven vinden in geval er in Nederland HPAI wordt vastgesteld.

De aanvullende voorwaarden kunnen bestaan uit protocollen die al in 2016 op basis van zelfregulering gehanteerd zijn en in 2017 gebundeld kunnen worden tot uniforme protocollen.

7. Protocollen, gehanteerd door Kleindier Liefhebbers Nederland

7a. Protocol voor de inzender van pluimvee

Iedere inzender van pluimvee op een tentoonstelling dient schriftelijk te verklaren dat deze uitvoering geeft aan de navolgende maatregelen:

Voor tentoon te stellen raspluimvee geldt (nu al) dat dit pluimvee geregistreerd is bij KLN, NBS of hun zusterorganisaties en is voorzien van een vaste, niet afschuifbare voering, uitgegeven door KLN, NBS of hun zusterorganisaties aan een bij één van die organisaties geregistreerde fokker wat track & trace mogelijk maakt;

De inzender heeft al het gehouden pluimvee zodanig gehuisvest, dat dit pluimvee niet in contact kan komen met wilde watervogels;

Al het pluimvee dat op de tentoonstelling wordt gebracht, gaat terug naar het adres waar het vandaan is gekomen;

De inzender heeft toezicht gehouden op de gezondheid van het pluimvee en verklaart dat gedurende de twee weken voorafgaande aan de tentoonstelling niet meer dan 3% dode dieren onder het pluimvee heeft aangetroffen;

In geval de inzender ziekteverschijnselen vaststelt gedurende de twee weken voorafgaande aan de tentoonstelling, dient deze het pluimvee op de locatie waar deze gehouden wordt, door een dierenarts te laten beoordelen of deze tentoongesteld kunnen worden;

De inzender moet verklaren dat gedurende de twee weken, voorafgaande aan de tentoonstelling, geen nieuw pluimvee in zijn hokken is bijgekomen;

Alle dieren van een fokker die pluimvee heeft tentoongesteld, mogen tot 14 dagen na de tentoonstelling, de huisvestingslocatie niet verlaten voor verkoop, keuring en dergelijke.

7b. Protocol voor de tentoonstellinghoudende organisatie

Alle dieren worden door een dierenarts klinisch op dierziektes gecontroleerd op het moment dat zij op de tentoonstelling wordt gebracht en op de laatste tentoonstellingsdag collectief voor het afvoeren;

De handel in, of overdracht van pluimvee is gedurende de tentoonstelling niet toegestaan; Ontsmettingsmatten worden geplaatst bij de in- en uitgangen van de tentoonstellingsruimte, deze worden regelmatig gecontroleerd en nagevuld;

In geval van ziek pluimvee tijdens de ingangscntrole, wordt nadat dit door de dierenarts is geconstateerd, direct de hele collectie pluimvee van de fokker afgevoerd naar de locatie waar dit het laatst gehuisvest was;

In geval van ziek pluimvee tijdens de tentoonstelling, worden deze door de tentoonstellingsorganisatie onmiddellijk in quarantaine geplaatst en aangemeld bij de dierenarts;

De tentoonstellingsorganisatie houdt een registratie bij van de dieren die als ziek voor het einde van de tentoonstelling zijn afgevoerd.

Het aanwezige pluimvee mag tijdens de tentoonstelling, zoals gebruikelijk, alleen door mensen van de tentoonstellingsorganisatie, keurmeesters of de dierenarts uit de kooien worden genomen.

De tentoonstellingsorganisatie houdt een adressenlijst bij van alle inzenders van raspluimvee.

Controle op de gestelde tentoonstellingsregels door een team van ca. 60 door KLN en NBS aangestelde gedelegeerden.

7c. Protocol voor de dierenarts van de tentoonstelling

De gecontracteerde dierenarts is verantwoordelijk voor de ingangscntrole van het pluimvee en de collectieve uitgangscntrole op de laatste tentoonstellingsdag;

Ziek pluimvee van een inzender wordt collectief geweigerd en na beoordeling door de dierenarts terugverwezen naar de laatste huisvestingsplaats;

Ziek pluimvee tijdens de tentoonstelling wordt in quarantaine geplaatst, door de dierenarts gecontroleerd en afgevoerd naar de locatie van de inzender. Aangifteplichtige ziekten worden door de dierenarts gemeld.

De dierenarts registreert zijn bevindingen en vermeldt in geval van zieke dieren daarbij de tentoonstellingsnaam, plaats, datum en het kooi- en ringnummer van de betreffende vogel; Een afschrift van de registratie van de dierenarts wordt gehouden door de tentoonstellingsorganisatie;

8. Protocol, gehanteerd door de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers.

Preventieve maatregelen voor keuringen en tijdelijke tentoonstellingen met vogels in bescherming- en toezichtgebieden.

1. Alle jaarbeurzen, vogelmarkten, wedvluchten, culturele evenementen, keuringen, tijdelijke tentoonstellingen en andere tijdelijke verzamelingen zijn verboden, voor zo ver daar AI gevoelig gevogelte op een plaats worden verzameld.
2. Tot AI gevoelig gevogelte worden gerekend: gehouden dieren van een soort behorende tot de orde van hoenderachtigen (*Galliformes*), tot de familie van de eenden, ganzen en zwanen (*Anatidae*), tot de families van struisvogels (*Struthionidae*), emoes (*Dromaaidae*) en nandoes (*Rheidae*) en voor consumptie gehouden duiven (*Columba livia*).
3. Een keuring of tijdelijke tentoonstelling is in een beschermings- en toezichtsgebied alleen toegestaan als hiervan ten minste acht dagen van te voren kennis is gegeven aan de NVWA.
4. De dierverzorgers, deelnemers en bezoekers moeten bij binnenkomst van de tentoonstellingsruimte geïnformeerd worden over het risico op HPAI.
5. De organisatoren van een keuring en tijdelijke tentoonstelling moeten zorgen voor een dekkende tracking en tracing, dus archivering van adresgegevens van de inzenders. Er dient extra aandacht te zijn diefstal te voorkomen zodat geen vogels missen.
6. Niet AI gevoelige vogelsoorten mogen alleen naar een jaarbeurs, vogelmarkt, wedvlucht, cultureel evenement, keuring, tijdelijke tentoonstelling en een andere verzameling worden ingezonden als ze tijdens het vervoer zijn ondergebracht in afgeschermd transportkooien of tentoonstellingskooien.
7. De toegang tot het tentoonstellingsgebouw moet voorzien zijn van desinfectiematten bij alle ingangen naar de tentoonstellingsruimten.
Als desinfectie middel moet een middel gebruikt worden met de toelatingscode PT03 – biociden voor veterinaire hygiëne doeleinden (b.v. Halamid – D max. 10% bij 15°) of middelen werkzaam tegen orthomyxo virussen.
8. Niet AI gevoelige vogelsoorten moeten bij het inkooien een visuele veterinaire keuring ondergaan. Bij het vermoeden van mogelijke ziekteverschijnselen, verschijnselen van stress of verwondingen moeten deze vogels voor het definitief inkooien van de tijdelijke tentoonstelling worden verwijderd.

9. Uitheemse gedomesticeerde vogelsoorten, behorende tot de orde Galliformes, mogen alleen ingeschreven worden als bij het inkooien een volledig ingevulde en ondertekende verklaring van enting tegen Newcastle Disease overhandigd kan worden.
10. Voorafgaande aan het inkooien moeten de deelnemers aan de organisatie een schriftelijke verklaring afgeven dat de aangeboden vogels niet gehouden worden op het terrein van een commercieel pluimveebedrijf.

In showopstellingen mogen geen waterpartijen met levende watervogels aanwezig zijn